

رقص سایه‌ها

برای آواز و ارکستر سازهای ملی ایران

شعر: حافظ و سیاوش کسرایی
آهنگ: حمید متبسم

طراحی آواز: سیاوش رضوان‌بهبهانی

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهر

تهران ۱۴۰۴

رقص سایه‌ها

اندیشه و انگیزه‌ی آهنگسازی اثری برای آواز سنتی و ارکستر را سال‌ها پیش با خوانندگان نام‌آشنای زمان به‌میان کشیدم، اثری که در آن، جواب‌آوازاها در شکلی نو، مدرن و آهنگسازی شده، به دوش ارکستر باشد، لیکن از سوی آنان جدی شمرده نشد.

روز سی‌ام دی‌ماه سال یک‌هزار و چهارصد و دو از سیاوش رضوان‌بهبهانی (خواننده‌ی اثر پیش رو) پیام و پیشنهادی دریافت کردم که به شکلی امکان به‌راستی درآمدن این خیال را برآورده می‌کرد.

پس از شنیدن طرح‌های آوازی او، یکی را که پرده‌گردی گسترده‌ای در دستگاه ماهور دارد و بر پایه‌ی غزلی از حافظ است برگزیدم؛ غزلی که بیش از سی‌سال پیش در شکل تصنیفی با نام «باده‌ی شبگیر» آهنگسازی و منتشر کرده بودم.

پس از هم‌اندیشی با خواننده، شعری از سیاوش کسرای، به نام «رقص ایرانی» را، که هم‌آوای سخن دادخواهانه‌ی غزل حافظ است، برای ساختن یک تصنیف نشان کردیم و آهنگسازی رقص سایه‌ها آغاز شد.

فرجام یک سال کار اثر پیش روی شماست که در اولین اجرای شنیداری آن هنرمندان و فن‌ورزان ذکر شده در این کتاب نقش‌آفرینی کردند.

این اثر را به سبب شادی تم‌هایش، پیشکش می‌کنم به جوانان ایران، باشد که پسند گوش زیاباسند شما دوست‌داران موسیقی ایران نیز باشد.

حمید متبسم

زمستان ۱۴۰۴

Vocals: Siāvosh Rezvân Behbahâni

آواز: سیاوش رضوان‌بهبهانی

Ney: Pâshâ Hanjani

نی: پاشا هنجانی

Kamânche 1: Alirezâ Daryâyi

کمانچه ۱: علیرضا دریایی

Kamânche 2: Kimiâ Nikpur

کمانچه ۲: کیمیا نیک‌پور

Qeychak Alto: Bahâr Modiri

قیچک آلتو: بهار مدیری

Qeychak Tenor: Bitâ Qâsemi

قیچک بم: بیتا قاسمی

Setâr: Hamid Motebassem

سه‌تار: حمید متبسم

Santur: Hâmed Hâfezi

سنتور: حامد حافظی

Târ: Sânzâ Sattârzâdeh

تار: ساناز ستارزاده

Ud: Shahrâm Gholâmi

عود: شهرام غلامی

Bam Târ: Samirâ Golbâz

بم‌تار: سمیرا گل‌باز

Tombak: Sinâ Khoshkebijâri

تمبک: سینا خشک‌بیجاری

Dâyere: Mahbube Shuride

دایره: محبوبه شوریده

زلف آشفته

در دوران نوجوانی همیشه از خود می پرسیدم چرا حافظ غزل «زلف آشفته» را چنین عاشقانه و زمینی و قابل لمس آغاز می کند، ولی در ادامه ی غزل، آن تصویر را رها کرده با ابیات عرفانی و تمثیل های مذهبی آن تصویر زیبای زمینی را کمرنگ می کند.

امروز بر این باورم که می دانم چه بر حافظ می گذشته.

در بسیاری از غزل های ناب حافظ عشق و عیش ناب زمینی نیمه تمام، مختوم به جدال و پاسخگویی به زاهد می شود. حافظ پاسخ زاهد را می دهد و از او عبور می کند. این جدال، ارتباط منطقی میان ابیات این شاهکار حافظ است. و بسی عجب که این جدال تا به امروز نیز در فرهنگ ما جاری است.

حافظ توبه می شکند و می گوید: تا نگار هست و تا زمین هست توبه های من خواهند شکست.

این مفاهیم در طراحی این آواز نقشی محوری دارند.

تاریخ آواز ایرانی مزین به نقش آفرینی خوانندگانی بزرگ است که در جهان گسترده ی موسیقی آنگونه که شایسته است شناخته نشده اند، که اگر شناخته و ارزش گذاری می شدند، بسیاری ممتاز جهان بودند.

تکنیک آواز ایرانی به لحاظ فرم، پیچیده و گسترده است و شاید بر خلاف باور بسیاری از اهل فن، اجازه ی بیان احساسات و فضاهای گوناگون را می دهد. از این روی در خلق این آواز علاوه بر بیان شخصی از شیوه ی بزرگانی چون، قمر، اقبال آذر، محمدرضا شجریان و شهرام ناظری بهره برده ام.

یکی از راه های نوین ارتباط با مخاطب در فرم ارکستری آواز است و زهی سعادت که استاد حمید متبسم نیز از سال های دور اندیشه ی پیاده سازی این فرم از آواز را داشت و پیشنهاد من برای آهنگسازی این اثر را پذیرفت.

«رقص ایرانی» سیاوش کسرایی نیز ادامه ی داستان مردمان دیار حافظ است که با رقص و شادی به استقبال زندگی می روند.

سیاوش رضوان بهبهانی

زمستان ۱۴۰۴

برای دریافت اجرای صوتی ضبط ها QR code را اسکن کنید.

فهرست قطعات

7	آغاز.....
23	راز.....
44	نیاز.....
77	گداز.....
90	فراز.....
104	ساز.....
110	ناز.....
156	اعجاز.....